

– економічна нестабільність: конфлікт в Україні призвів до значної економічної нестабільності, що негативно вплинуло на малий бізнес. Нестабільність призвела до зниження довіри споживачів, зниження купівельної спроможності та загального уповільнення економічної активності;

– конкуренція з боку великих підприємств: війна в Україні створила значні перешкоди для входу на територію нових малих і середніх підприємств, що ускладнило їм конкуренцію з більшими, більш відомими підприємствами. Ця конкуренція ускладнила зростання та розширення діяльності малих підприємств [1].

Незважаючи на ці проблеми, деяким малим і середнім підприємствам вдалося знайти можливості адаптації своєї роботи до воєнних умов. Наприклад, деякі з них змогли заробити на попиті на певні товари та послуги в зонах конфлікту, наприклад, зріс попит на будівництво та логістику. Крім того, деякі малі підприємства досягли успіху, зосередившись на експорті в інші країни. Диверсифікувавши свою клієнтську базу та вийшовши на нові ринки, ці підприємства змогли пом'якшити наслідки війни для своєї діяльності.

Таким чином варто зазначити, що мале підприємництво в Україні має значний потенціал до відновлення своєї діяльності в післявоєнний період, але потребує формування сприятливих умов з боку держави. На сьогоднішній день, заходи з підтримки та розвитку малого бізнесу мають стати першим кроком на шляху відновлення національної економіки України та підвищення добробуту населення.

Література

1. Лойко В.В., Александров Б.В. Підтримка та розвиток малого та середнього бізнесу в Україні в умовах війни. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2023. № 1(11). С. 228–235.

2. Діденко А.В., Кравець О.В. Тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. *Підприємництво та інновації*. 2023. №27. С. 39–43.

УДК 330.3:338

Ярмухаметова В.В., студентка,
Васюта В.Б., к.т.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЕКОНОМІКА БІЗНЕСУ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Наразі, як у світі, так і в Україні все більше приділяється увага економіці та економічним секторам.

З 2000 року до 2007 почалося відбудовування незалежної країни та становлення власної економіки, проте, у 2008 році почалася Велика рецесія. Велика рецесія – період економічної кризи, що виникла в іпотечному міхурі

2008 року по всьому світу та не обійшла Україну. З 2010 до 2013 року пройшов період відновлення та становлення стабільної економічної ситуації.

Після введення воєнного стану у 2022 році, стан економіки країни суттєво погіршився. Всі економічні сектори зазнали значної шкоди. Таке загострення починалося вже з 2014 року. Саме тоді почалися важливі організаційні зміни в політично-економічному середовищі. У разі скоротилися виробництва на підприємствах. Більшість малих підприємств припинило свою роботу. Порушено логістичні потоки, а також погіршено соціальну, маркетингову, інженерну та критичну інфраструктуру.

Бізнес – складне явище, яке об'єднує у собі весь комплекс особливих відносин: з одного боку, він є організаційною структурою для здійснення господарської діяльності, а з іншого – визначає форму вияву економічних відносин як всередині підприємства, так і на зовнішньому рівні. Бізнес відіграє ключову роль, оскільки впливає на зовнішню економічну діяльність, стан міжнародного ринку, науково-технічний прогрес і політичну орієнтацію країни. Розвиток вітчизняного бізнесу залежить від різних внутрішніх і зовнішніх чинників.

Економіка бізнесу характеризується ефективністю діяльності підприємств або організацій, враховуючи всі аспекти, пов'язані з господарською діяльністю:

- виробництво;
- фінанси;
- управління ресурсами;
- маркетинг;
- торгівлю;
- інвестиції;
- прибутковість;
- стратегію тощо.

На економіку бізнесу впливають чинники зовнішньої кон'юнктури, а саме, зміни на міжнародних ринках, зовнішні торговельні стратегії, коливання валютних курсів, світові тенденції у ціновій динаміці, глобальні фінансові кризи, інші зовнішні впливи, які можуть мати вплив на економічну ситуацію.

Післявоєнну розбудову України можна реалізувати лише за умови створення стратегії щодо розвитку сприятливого інвестиційного клімату в країні.

За даними НБУ, Україна за останні 1,5 роки втрачає 50% не виробленого ВВП. Один тиждень воєнного стану «обходить» країні у 50 млрд. грн., що свідчить про шалені темпи занепаду економіки.

Спираючись на данні ЕВА (European Business Association) у повному обсязі в країні працює лише 13% малого та середнього бізнесу. Більшість підприємств були вимушені покинути ринок через ряд причин, що заважають, або взагалі знищують виробництва.

Головними проблемами, через які постраждала економічна сфера України стали:

- окупація територій,

- мобілізація працездатного населення,
- проблеми або закриття логістичних потоків від іноземних постачальників,
- енергетичний дефіцит у зв'язку з масованими атаками критичної інфраструктури,
- проблеми або закриття логістичних потоків для експорту,
- послаблення гривні, як валюти.

Проте, не дивлячись на тяжку ситуацію в країні, розпочали свою працю тисячі фізичних осіб-підприємців. Наразі, саме вони допомагають тримати на плаву економіку країни, а в післявоєнний період цей сектор економіки України зможе посприяти відродженню економіки країни.

Наразі Україна зазнає економічної кризи, яка може загостритись у післявоєнний період, адже становлення нової системи може займати довготривалий та важкий процес. Країна буде потребувати реалізації умов створення стратегії щодо розвитку сприятливого інвестиційного клімату, розвитку вітчизняних виробництв та відновлення економіки. Але Україна впевнено прямує до членства в ЄС, що відкріє багато можливостей для підприємців.

Література

1. Відбудова України після війни: хто, як і за чий гроші». URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/19/687200/> – заголовок з екрану (дата звернення: 23.10.2023)
2. Крок до виживання: успішний алгоритм збереження малого та середнього бізнесу під час війни. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/biznes-pid-chas-viyni-uspishniy-algoritm-rozvitku-malogo-i-serednogo-pipriyemnictva-v-ukrajini-50328238.html> – заголовок з екрану (дата звернення: 23.10.2023)
3. Як український бізнес виживає під час війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/6/697711/>
4. Бізнес в Україні – можливості, пріоритети, виклики. URL: <https://eba.com.ua/biznes-v-ukrayini-mozhlyvosti-priorytety-vyklyky/> – заголовок з екрану (дата звернення: 31.10.2023)